

НЕУМОРНИ ТЪРСАЧИ НА НОВОТО

Кольо НЕДЯЛКОВ: При нас рационализаторските предложения са на почит. В това отношение мога да похвала инженеротехническия персонал, който ги разглежда и им помага, където трябва. Но има една „малка“ причина, която влияе психически на хората, занимаващи се с рационализация. „Големите“ ръководители одобряват предложението, но по-ниските (началници на смени, бригадири) някак си поглеждат с наглост на предложението, които правим. Казват: „Ти всъщност какво направи – взема на другари си хляба. Вместо той да работи там, ще го лашнат на друго място.“ Началникът и той не е съгласен (би ли от егоистична гледна точка – защо и той не е включен като съавтор) и тези положения пречат. „Малките“ начинаници на миран начин да убедят „големите“, че имамо никакъв икономически ефект, никакво подобреие на качеството и използват властта си да се спре внедряването на предложението.

Аз конкретно, имам много внедрени предложения, които предимно са по подобряване на качеството на продукцията. Благодарен съм на инж. Тодор Бижев, завеждащ БРИЗ при завод, който ми е помогал много при чертежите, отдавчики и обръща голямо внимание на всеки рационализатор, на всяка идея.

Ангел СИМЕОНОВ: Моето изобретение за прибиране на сълъччада до мякоте се посрещна добре, но съм като че ли им е по-лесно да отидат мякоте, да коопират от там, и така да се сприват с проблемите. А не сти мулират свояте механизатори да измислят нещо, да оправят никакви неудачи. И механизаторите, не срециали подкрепа и разбирая, се отчаяват винагат, че има смисъл да правят предложения.

На рационализаторите в селското стопанство не се оказва никаква помощ. Просто ние търсим отглъдъчни материали, нещо изхвърлено, за да направим изобретението си... На мен ми трябваха десетина малки лагерчета, обаче на инженера не му се даваха. И за търсих начин и на мерки стари лагерчета, защото исках да докажа, че тази работа с която съм се засел, ще става нещо по-добре.

Дори и ефектът ми влезе, но добре, че имах собствен... Ако не баха другарите от агрокомплекса, не знам как щях да си до върша работата. Никой не ти обръща внимание, всеки си мисли, че че вземеш кой знае колко пари от тази рационализация и ще забогатеши. А пък то и заплаща нето става по един начин, с един багаж и търчения, че по-добре да не говорим... Но важното е, че все още малко хора винагат ползата от дадената рационализация, услугата, която ти искаш да направиш на всички със своя труд.

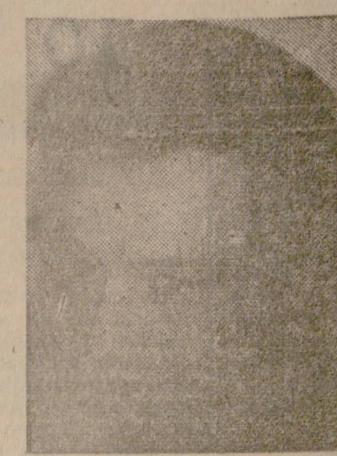
Иван АНЧЕВ: Преди една година имаше конкурс в нашето министерство – трябваше да се издават от мазетата около 500 различни машини и инсталации, които бяха морално останали, за да могат да се монтират и изработят новите далекопиращи машини. Конкурсът беше разгласен сред монти колеги. Никой от тях казаха: „Аз не съм сигурана работата“ не се захващам, но аз виждам, че се захващат с тази „несигурна работа“ и спечелиха конкурса. От тук започнаха и най-големите неприятности...

Моята работа наистина се призна за изобретение, но само това не стига. За да може човек да получи възнаграждение за своя труд, то трябва да се види резултат. Това е много тежка, много трудна и отговорна работа. И се получава такъв парадокс – направил си нещо, трудът ти е отишъл в ИНРА, одобрен е, а ти, който си похарил суми средства, труд и време, измаш нито морално, нито материално удовлетворение, защото предложението не е внедрено. Ако продължиш да работиш, започнат да ги се смятат – той е идиот, или голям идеалист, или нещо не е добре“.

Едно друго мое изобретение – автомат за продажба на пощенски пликове – също бе спряно преди три месеца. Сума хора взеха пари за тази работа от хонорарите, дето лисаха в различни вестници, по радиото. Един мой приятел ми каза по този повод: „Дай да напиши фейлетон до „Стършел“, ти ще ми разкажеш историята си, пък аз ще пиша...“ Тъй значи – рекох му – ти пак ще вземеш пари, а пък аз...

Но, другари, въпросът не е само до парите – важното е да види резултатите от своя труд. След отгорните при разработката на големи идеи аз се чудя защо още се занимавам с тия неща. Може би това е мое хоби, но ако го правех за пари, едва ли щях да работя още...

Деню РАЙКОВ: Ние, рационализаторите от МЗ „Червена звезда“ – Дебелец, срециали разойне и помох, когато това е не обходимо, от страна на ръководството на завода. И може би за това в завода има осем рационализаторски бригади, които въпреки грудиости се съзряха с честта да промянат производството (докато видим новия тип машини и те „изчезват“) през миналата година подадоха 117 предложени. Но тук искам да обръщам внимание на един друг въпрос – моралното стимулиране на изобретателите и рационализаторите. Преди години за всяко внедрено предложение на рационализатора се издаваше удостоверение, документ. Аз и досега си пазя тези документи. Но напоследък този действителен начин на стимулиране като че ли се изостави или се практикува много рядко. А такива морални удовлетворения ще възхновят хората за нови творчески деяния...

Кольо НЕДЯЛКОВ, мебелист във фабрика „Победа“ – Велико Търново: „Но има една малка причина, която...

Ангел СИМЕОНОВ, механическият изобретател: „И рационализаторите, не срециали подкрепа и разбирая, се отчаяват...“

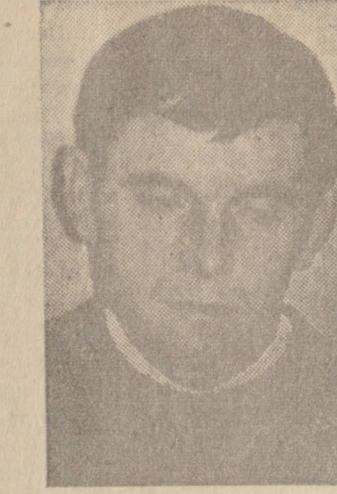
Деню РАЙКОВ, стругар в МЗ „Червена звезда“ – Дебелец: „Пре-ди години за всяко внедрено предложение на рационализатора се издаваше удостоверение“.

Иван АНЧЕВ, телеграфист в телеграфна служба на Окръжна станция на свободните – Велико Търново: „Но аз виждам, че се захващат с тази „несигурна работа“ и спечелиха конкурса...“

Иван МАРИНОВ, завеждащ БРИЗ в Стroyрайон – Сливово: „При нас винаги се правят колективни предложения...“

Милко ТУТЕКОВ, слюсар в Локо Мотиво – депо – Горна Оряховица: „Без активното участие на мащаба не бихме могли да разгърнем още по-широко рационализаторско движение“.

Инж. Йорданка ПАНТОВА от фабрика „Б. Маринов“ – Велико Търново: „Трябва да има никакъв информационен бюллетен, информационна та да достига до всички“.

Опитът на по-възрастните винаги е бил неизчертаем извор на практически знания. Обогатен с нови форми и идеи, настенен със съдържанието на нашите дни, опитът – нашият, българският и на другите страни, е мощнен двигател и масовизор на рационализаторското движение. Но за това е необходимо

И ОЩЕ НЕЩО

Георги ПЕЙКОВ: Работа в ТЕЦ-а на Захарния комбинат още от пускането и с клуб за техническо и научно творчество на младежта – това са условия, които спомагат за по-широко разпръскване на рационализаторското движение... Крайно време е да обръщам по-голямо внимание на качеството на предложението.

Милко ТУТЕКОВ: Ние сме на един от завидните места в окръга по изпълнение на плана за икономически ефект на рационализаторските предложения. През миналата година от рационализаторите постигнахме 228 000 лева икономически ефект при план 190 000. Но лошото при нас е, че от 128 рационализатори само 28 са комсомолци. А без

активното участие на младежта не бихме могли да разгърнем по-широко рационализаторско движение. И затова образуваме клуб на техническото и научно творчество на младежта, която ще биде едно сериозно условие за успех.

Инж. Йорданка ПАНТОВА: Според мен едно основно изискване към рационализаторите трябва да бъде

ние имаме тесен контакт домакински и съдържанието на клуба за техническо и научно творчество на младежта – това са условия, които спомагат за по-широко разпръскване на рационализаторското движение... Крайно време е да обръщам по-голямо внимание на качеството на предложението.

ПО-ЧЕСТИ СРЕЦИ С РАЦИОНАЛИЗАТОРИТЕ, на която да се обсъждат задълбочено възникналите проблеми... Но мага да кажа, че не се оказва съдействие от специалистите, и то главно от инженерите. Оказали са ми помощ. Но въпросът е друг. Когато трябва да се конструира даден детайл – и да се чертае, и да се изработи – обръщаме се към отделите. Но там хората си имат пряка работа. Друго ще е, ако се създават специални групи, които да помогнат на рационализаторите в техническото оформление на предложението... Съществува едно сериозно условие за успех.

АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖТА

не бихме могли да разгърнем по-широко рационализаторско движение. И затова образуваме клуб на техническото и научно творчество на младежта, която ще биде едно сериозно условие за успех.

НЕПРЕКЪСНАТО ПОВИШАВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ ЗНАНИЯ.

Много от рационализаторите имат идеи, но им е трудно да ги обосноват, да ги оформят във вид, в който да ги приеме ТИС и да се работи по тях. Може би са нужни конструкторски бюрара, премири, които да помагат на тяхни хора, за да не бъдат отхвърляни техните идеи като „технически необосновани“, защото във всяко предложение, малко или много има техническа мисъл, която трябва да се разработи, да се доразвие.

За много проблеми на рационализаторското движение става въпрос на срещата на редакцията. За много още свои болести и радости говориха откровено и честно изобретателите и рационализаторите. Те не искаха признание и материали облагат за себе си, не за това биха будували дни и нощи над чертежите в заводите и кооперативните поля. Тяхното най-важно желание бе да се създаде атмосфера на творчество и новаторство в предприятията и стопанствата, за да може техният държавен и всеотдаден труд да лава винаги добри плодове. И ние сме уверени, че стопанските ръководители и обществените дейци по места правилно ще разберат тези неуморни творци на технически прогрес. Това ни дава основание да направим сега нашето

ОПТИМИСТИЧНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Годините на шестата петилетка ще бъдат характерни с високи, но реалистични темпове на по-нататъшната индустриализация на народното стопанство, интензификацията на икономиката и повишаването на социалното благосъстояние на народа. Както изтъкна другарят Тодор Живков в речта си на съвещанието със пръвръчените от Пернишки окръг, тези високи темпове на развитие ще бъдат постигнати чрез бързо вънедрение на научно-технически прогрес и високата ефективност на производството от труженци на социализма, които са приели задачите по изграждането на развито социалистическо общество „като свое лично дело, като свой патриотичен долг“.

В члените редици на класата – творец са изобретателите и рационализаторите и от Великотърновски окръг. Нациите разговор с тях и за тях не застриват сега. Той продължава с ново съдържание в борбата за нови, творчески дела...

Права на изобретателите и рационализаторите

На въпроси, възникнали на срещата, отговаря

Трифон ЦАНЕВ, секретар на Окръжния съвет по техническо творчество

С новия закон за изобретенията и рационализациите (ЗИР), който влезе в сила от 1.1.1969 година, значително се разшириха правата на творците на технически прогрес. Едно от тях е и правото на авторско възнаграждение. Такова право имат авторите на подадени и внедрени изобретения и рационализации. Съгласно точка 52 от Правилника за прилагане на ЗИР, минималното възнаграждение съответно е 30 000 лева и 15 000 лева. Размерът на възнаграждение има определена възможност на предполагаемия икономически ефект за една година, а икономическият ефект съгласно „Наредба за определяне на икономически ефекти“ е изчисляван икономически ефект, законосъдебнат в предвидил в т. 54 от ППЗИР също да се изплаща авторско възнаграждение, което се определя от ръководителя на предприятието в зависимост от ценността на предложението.

Съгласно член 57 от ЗИР, социалистическите организации издават „документи за удостоверение“ по образец, установен от ИНРА, за всяко предложение от даден автор. Изобретателите (член 69 от ЗИР) с авторски свидетелства са ползвани с предпочитания при специализация в страната и чужбина, при постъпване на работи, при постъпване на изобретението на научни организации, ползвани със съдействие от специалисти, ползвани със съдействие на заслуги за жилищно строителство, отпускати чрез предприятията и организацията.

Авторите с внедрени изобретения с икономически ефект до 50 000 лева имат право на 6 дни допълнителен домашен отпуск в продължение на 5 години. Ако икономическият ефект е над 50 000 лева, авторът има право на 12 дни допълнителен домашен отпуск в продължение на 5 години.

Автор с улостоверение за внедрени рационализаторски предложения с икономически ефект до 50 000 лева има право на 12 дни допълнителен отпуск в продължение на 5 години. Възможността на рационализаторите да изпращат предложението, съдържащо изобретение, е предвидена в ППЗИР във възможност стопанските организации да изпращат предложението от изплатеното авторско възнаграждение, което се взема само като база. За поощряване на рационализаторите е предвидено да се изплаща възнаграждение до 40 лева на отделно лице.

Според новия закон, изобретата се изпращат със изобретателите и внедрени изобретения със значението „Почетен изобретател“. Рационализатор с улостоверение за внедрено предложение с икономически ефект над 30 000 лева има право на 6 дни допълнителен отпуск в продължение на 2 години. Когато икономическият ефект е над 100 000 лева, авторът има право на 12 дни допълнителен отпуск в продължение на 2 години. Когато икономическият ефект е над 200 000 лева, авторът има право на 18 дни допълнителен отпуск в продължение на 3 години.

С оглед инженеро-технически кадри да оказват съдействие на новаторите и рационализаторите по техническото оформление на предложението, съдържащо съдържание за доразвиване, възможност да се изпращат предложението със значението „Почетен рационализатор“. Рационализатор с улостоверение за внедрено предложение с икономически ефект над 30 000 лева може да бъде предложен за награждаване със значението „Почетен рационализатор“.

Материалите от срещата с изобретатели и рационализаторите подготвиха Ангелов, Георги Пейков, Иорданка Панкова и Трифон Цанев.

Тодор МИЦОВ, технолог в Завод за радиопрепарации – Велико Търново: „Необходимо е още по-голямо внимание от страна на общинските организации...“

